

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

05.02.2019

м. Київ

N 34

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
28 лютого 2019 р. за N 207/33178

Про затвердження Методів відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів нітратів у деяких харчових продуктах для цілей державного контролю

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", пункту 23 Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони", схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року N 228,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методи відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів нітратів у деяких харчових продуктах для цілей державного контролю, що додаються.
2. Директорату безпечності та якості харчової продукції забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

В. о. Міністра**М. Мартинюк****ПОГОДЖЕНО:****В. о. Голови Державної
регуляторної служби України****В. Загородній****Голова Державної служби
України****В. Лапа**

**з питань безпеки
харчових
продуктів та захисту
споживачів**

**Заступник Міністра з питань
європейської інтеграції**

О. Стефанишина

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України
05 лютого 2019 року N 34

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

28 лютого 2019 р. за N 207/33178

МЕТОДИ

відбору зразків для визначення максимально допустимих рівнів нітратів у деяких харчових продуктах
для цілей державного контролю

I. Загальні положення

1. Ці Методи відбору розроблені відповідно до [Законів України "Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів"](#), ["Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#), розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року N 228 ["Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею"](#), з урахуванням вимог [Регламенту Європейського Парламенту та Ради \(ЄС\) N 1882/2006 від 19 грудня 2006 року](#), яким встановлюються методи відбору зразків та їх дослідження в рамках державного контролю рівнів нітратів в деяких харчових продуктах.

2. Ці Методи відбору встановлюють процедури, за якими відбираються зразки харчових продуктів для лабораторних досліджень (випробувань) на вміст нітратів.

3. У цих Методах відбору терміни вживаються у таких значеннях:

крита ділянка - земельна ділянка (її частина), вкрита теплицею (з використанням скла, пластику чи поліетиленової плівки), в межах якої вирощується один сорт рослин, що має однакову стадію зростання та врожай якого планується зібрати одночасно;

лабораторний зразок - призначений для лабораторного дослідження (випробування) зразок, виділений з об'єданого зразка, або цілий об'єднаний зразок, якщо згідно з цими Методами відбору він не підлягає поділу на кілька лабораторних зразків;

об'єднаний зразок - комбінована загальна кількість всіх точкових зразків, відібраних із партії або частини партії; об'єднані зразки вважаються репрезентативними для партій або частини партій, з яких вони були взяті;

партія - будь-яка визначена оператором ринку кількість харчового продукту, що походить з одного поля чи критої ділянки, одного врожаю або охоплюється одним вантажем, з однаковими назвою, властивостями (походження, сорт рослин або тип ґрунту в межах максимальної площі у два гектари), типом пакування, пакувальником, відправником або маркуванням;

поле - земельна ділянка (її частина), в межах якої однаковий тип ґрунту, на якій вирощується один сорт рослин за однаковими методами та стадією вирощування;

точковий зразок - певна кількість матеріалу, довільно відібраного з одного місця партії або частини партії (наприклад, окрема голівка салату або шпинату, невелика кількість молодих листків або упаковка нарізаних листків);

частина партії - фізично відокремлена та ідентифікована частина визначеної партії, щодо якої застосовується відповідний метод відбору зразків.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у [Законах України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів"](#), ["Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти та корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#).

4. Ці Методи відбору є обов'язковими для:

державних ветеринарних інспекторів (державних інспекторів) Держпродспоживслужби;

акредитованих лабораторій;

операторів ринку з виробництва та/або обігу харчових продуктів.

5. Зразки для визначення вмісту нітратів у деяких харчових продуктах для цілей державного контролю слід відбирати відповідно до вимог, встановлених у розділах II-V цих Методів відбору.

6. Під час відбору зразків необхідно вживати заходів з метою уникнення будь-якого впливу на:

вміст максимально допустимих рівнів нітратів у деяких харчових продуктах та результати лабораторних досліджень (випробувань);

репрезентативність об'єданого зразка (у зв'язку з наявністю ґрунту на салаті або шпинаті тощо);

безпечність харчових продуктів або цілісність партій, з яких відбирають зразки.

Також слід вживати запобіжних заходів, необхідних для забезпечення безпеки осіб, які відбирають зразки.

7. Кожний лабораторний зразок або об'єднаний зразок поміщають в чистий непрозорий інертний контейнер, який забезпечує належний захист від забруднення (контамінації), впливу на склад зразка та пошкодження під час транспортування.

8. Потрібно забезпечити належні умови та вжити запобіжних заходів для унеможливлення змін у складі зразка під час його зберігання та/або транспортування.

9. Відбір зразків оформлюється актом відбору зразків (кожний зразок, відібраний для цілей державного контролю, підлягає реєстрації із зазначенням дати і місця відбору зразків, опису поля (критої ділянки) та партії або частини партії, з якої було відібрано зразки, кількості та загальної маси відібраних точкових, об'єднаних та лабораторних зразків, сорту рослин, типу ґрунту, методу та стадії вирощування). Зразки опечатуються в місці відбору зразка, на упаковку обов'язково наноситься ідентифікаційний код, який відповідає ідентифікаційному коду акта відбору зразків і дає змогу чітко ідентифікувати партію або частини партії харчових продуктів, від яких було відібрано зразки.

II. Процедури відбору зразків харчових продуктів

1. Зразки відбирають окремо з кожної партії або частини партії, яка підлягає державному контролю. Партії, маса яких більше 30 т або які походять з полів площею більше 3 га, розділяють на частини партії, з кожної з яких відповідні зразки відбирають окремо.

2. Відбір точкових зразків здійснюється з різних місць, розподілених максимально рівномірно по всій партії або частині партії, крім випадків, коли це неможливо з певних причин. Про причини відхилення від процедури відбору зразків зазначається в акті

відбору зразків. З кожної рослини видаляються ґрунт, неїстівне та пошкоджене листя. З метою унеможливлення штучного зменшення вмісту нітратів категорично забороняється мити зразки.

3. Об'єднаний зразок утворюється шляхом об'єднання точкових зразків.

4. Об'єднаний зразок підлягає гомогенізації. Для кращого змішування точкові зразки можуть бути заморожені та подрібнені. Залежно від розміру обладнання (подрібнювача), яке (який) використовується для гомогенізації, подрібнюється (змішується) один або більше точкових зразків. Для забезпечення високого рівня екстрагування нітратів необхідна максимально ретельна гомогенізація об'єданого зразка. Поводження зі зразками має бути однаковим незалежно від того, як їх було відібрано: з поля (критої ділянки) чи на стадії роздрібної торгівлі.

5. Однорідний (гомогенізований) об'єднаний зразок ділять на два лабораторні зразки (крім випадків, коли це неможливо здійснити через недостатню кількість відповідного матеріалу або внаслідок того, що харчові продукти є швидкопсувними), один з яких направляють для проведення основного лабораторного дослідження (випробування), а другий вручають оператору ринку, який зберігає його на випадок проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

6. Якщо інше не зазначене, ці Методи відбору застосовуються однаково до різних видів харчових продуктів, у тому числі й до тих, що реалізуються без упаковки, у контейнерах, габаритній транспортній упаковці (мішки, коробки тощо) або роздрібній упаковці.

III. Методи відбору зразків рослин у полі

1. Точкові зразки не відбирають на ділянках, які не забезпечують репрезентативності поля (критої ділянки).

2. Поля з різними типами ґрунту та поля, де вирощують різні сорти рослин та на яких застосовують різні методи вирощування або на яких збирання врожаю проводиться в різний час, вважаються окремими полями, а відповідні харчові продукти належать до різних партій.

3. Поле, площа якого перевищує 3 га, розділяється на дві частини партії площею 2 га, відбір зразків з кожної з яких проводиться окремо.

4. Точкові зразки відбирають шляхом проходження через поле у напрямках, що відображають літери W або X. Відбір зразків рослин, що вирощують на вузьких грядках чи критих ділянках, здійснюють шляхом проходження декількох грядок у напрямках, що відображають літери W або X.

5. Рослини зрізуються на рівні ґрунту.

6. Об'єднаний зразок має містити не менше 10 рослин, а його маса - становити не менше 1 кг. Зразки відбирають лише з рослин товарного розміру.

IV. Методи відбору зразків рослин, дитячого харчування та харчових продуктів на основі зернових для дітей грудного віку та молодшого віку

1. Метод відбору зразків, встановлений цим розділом, застосовується до партій, маса яких не більше 25 т.

Якщо маса партії не є кратною 25 т, допускається, щоб маса частини партії була в діапазоні від 15 т до 30 т. Якщо партія не розділена або частину партії можна відокремити фізично, зразок відбирається з партії.

2. Партії, маса яких більше 30 т, розділяють на частини партії (за умови, що частину партії можна відокремити фізично).

3. Маса об'єданого зразка має становити не менше 1 кг.

4. Мінімальну кількість точкових зразків, які необхідно відібрати від партії рослин, дитячого харчування та харчових продуктів на основі зернових для дітей грудного віку та молодшого віку, наведено у додатку 1 до цих Методів відбору.

5. Кількість точкових зразків (упаковок), які необхідно відібрати від партії, що складається з окремих упаковок, наведено у додатку 2 до цих Методів відбору.

6. Якщо використання такого методу відбору призводить до порушення цілісності партії (у зв'язку з особливостями виду упаковки, способу транспортування тощо), допускається використання альтернативного методу відбору зразків за умови, що він забезпечує репрезентативність об'єднаного зразка та детально описаний в акті відбору зразків.

У такому разі зразок відбирається випадково в межах усієї партії (її частини), а там, де це фізично неможливо, - в межах доступних ділянок партії (її частини).

V. Методи відбору зразків на етапі роздрібної торгівлі

1. Відбір зразків на стадії роздрібної торгівлі здійснюється відповідно до розділу III цих Методів відбору.

Якщо неможливо здійснити відбір зразків, на стадії роздрібної торгівлі може застосовуватись альтернативний метод відбору зразків за умови, що він забезпечує достатню репрезентативність об'єднаного зразка партії, з якої здійснюється відбір зразків, і детально описаний в акті відбору зразків.

2. У будь-якому разі маса об'єднаного зразка має становити не менше 1 кг (якщо частка точкового зразка під час відбору є настільки малою, що неможливо отримати об'єднаний зразок масою 1 кг, загальна маса об'єднаного зразка може бути меншою за 1 кг). Також маса об'єднаного зразка від партій дитячого харчування та харчових продуктів на основі зернових для дітей грудного віку та молодшого віку може становити 0,5 кг.

VI. Підготовка зразків для визначення нітратів у деяких харчових продуктах та визначення відповідності (оцінки) партій

1. Зразок харчових продуктів, зокрема свіжих, необхідно передати у лабораторію протягом 24 годин після його відбору. Під час транспортування зразок зберігається охолодженим, а якщо це неможливо, піддається глибокому заморожуванню протягом 24 годин та зберігається в замороженому стані (не більше шести тижнів).

2. З кожної окремої одиниці зразка необхідно видалити ґрунт, сильно забруднене ґрунтом неїстівне та пошкоджене листя. Забороняється мити зразки, оскільки це може призвести до зменшення вмісту нітратів.

3. Весь зразок необхідно гомогенізувати. Для кращого змішування точкові зразки можуть бути заморожені та подрібнені перед гомогенізацією. Залежно від розміру блендера/мацератора/подрібнювача, що використовується з метою гомогенізації, може бути об'єднано один або більше окремих точкових зразків. Процес гомогенізації, який застосовується, має забезпечити досягнення повної гомогенізації зразків з метою максимальної екстракції та витягу нітратів. Поводження зі зразками має бути однаковим незалежно від того, були вони отримані з поля чи з роздрібної торгівлі.

4. З комбінованої суспензії необхідно взяти один або більше аналітичних зразків для дослідження.

5. Визначення відповідності (оцінка) партії або частини партії за результатами лабораторних досліджень (випробувань) проводиться так:

партія або частини партії відповідають встановленим вимогам законодавства, якщо результат лабораторного дослідження (випробування) лабораторного зразка не перевищує максимально допустимих рівнів нітратів з урахуванням коефіцієнта

відновлення і невизначеності вимірювання, які зазначаються лабораторією, що провела дослідження (випробування), в експертному висновку (протоколі, звіті або іншому аналогічному документі);

партія або частини партії не відповідають встановленим вимогам законодавства, якщо результат лабораторного дослідження (випробування) лабораторного зразка перевищує максимально допустимі рівні нітратів з урахуванням коефіцієнта відновлення і невизначеності вимірювання, які зазначаються лабораторією, що провела дослідження (випробування), в експертному висновку (протоколі, звіті або іншому аналогічному документі).

**Генеральний директор
Директорату
безпечності та якості
харчової продукції**

М. Мороз

Додаток 1

до Методів відбору зразків для визначення вмісту нітратів у деяких харчових продуктах для цілей державного контролю (пункт 4 розділу IV)

Мінімальна кількість точкових зразків, які необхідно відібрати від партії рослин, дитячого харчування та харчових продуктів на основі зернових для дітей грудного віку та молодшого віку

Маса партії, кг	Мінімальна кількість точкових зразків	Мінімальна маса об'єднаного зразка, кг
1	2	3
< 50	3	1
від 50 до 500	5	1
> 500	10	1

Додаток 2

до Методів відбору зразків для визначення вмісту нітратів у деяких харчових продуктах для цілей державного контролю (пункт 5 розділу IV)

Кількість точкових зразків (упаковок), які необхідно відібрати від партії, що складається з окремих упаковок

Кількість упаковок або одиниць в партії	Кількість упаковок або одиниць, що відбираються	Мінімальна маса об'єднаного зразка, кг

1	2	3
від 1 до 25	1 упаковка чи одиниця	1
від 26 до 100	приблизно 5 %, щонайменше 2 упаковки чи одиниці	1
> 100	приблизно 5 %, максимально 10 упаковок або одиниць	1
